

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY
5.évfolyam

2021.november 11.

KÓDSZÁM

Lázár Ervin: Az élet titka

(1)Gyerekkoromban, az alsórácegresi nagyszederfa alatt hallottam egy történetet. Nem hinném, hogy abban a pillanatban, amikor elhangzott, megértettem volna minden ága-bogát. De a gyerekkorban hallott történetek együtt növekszenek velünk: virágot hoznak, kiteljesednek, gyümölcsöt érlelnek. Semmi más nem kell hozzá, csak meg kell őrizni őket. Én őrizgettem máig, éppen itt az ideje, hogy elmondjam.

(2)Élt Rácpácegresen két család. Rácegresiek és Pácegresiek. Mind a két családnak tizenkét fiúgyermek volt, úgy nagyjából egyidősek. Csak a természetük volt nagyon különböző, mert Rácegresiéké jókedvű, összetartó család volt, csak úgy zengett a házuk a nevetéstől. Pácegresiéké meg ordítószós, tohonya, csak úgy zengett a házuk a veszekedéstől. Egy bizonyos napig. Mert azon a napon maga elé hívatta mind a tizenkét fiát Rácegresi is, meg Pácegresi is.

(3)Azt mondta Rácegresi a tizenkét fiának:

– Ahhoz, hogy derék emberek legyetek, nem árt megtudni, mi az élet titka. Az élet titkát az Óperenciás-tengeren túl őrzi egy nagyszakállú öregember. Az Üveghegy tetején lakik egy háromszázhatvanöt tornyú várban. Oda kell eljutnotok. De ezer veszély leselkedik rátok, csak akkor juthattok el hozzá, ha nem hagyjátok cserben egymást soha.

Közben a másik házban Pácegresi beszélt a fiaihoz:

– Az élethez szerencse és sok kincs kell – mondta nekik. S a szerencse és kincsek tudója egy nagyszakállú öregember az Óperenciás-tengeren túl. Ott lakik az Üveghegyen egy háromszázhatvanöt tornyú várban, őhozzá kell eljutnotok minden áron, s azután már semmi gondotok se lesz, éltek, mint Marci Hevesen. Csak hát nehéz odajutni, nem ártana összefognotok, legalább arra a kis időre, amíg odaértek.

(4)Akkor aztán egyenként elővették a fiaikat, és mindegyiknek elmondták a feladatát. Nem állt sokból. Tizenkét elágazása van az erdőn át vezető útnak, az első fiú megjegyzi, hogy merre kell menni az első elágazás után, a második a másodikát kapja, és így aztán mind a tizenkét elágazásnál tudja valaki, hogy merrefelé kell továbbmenni. Egyszerű ez, nem? Minden fiú kapott egy szerszámot, mindegyik tartsa rendben a magáét, ne hagyja megrozsdásodni, elkallódní, mert amikor odaérnek az Óperenciás-tengerhez, akkor bizony ott hajót kell építeni, s akármelyik szerszám hiányzik, nem sikerülhet a hajóépítés. Aztán áthajózni az Óperenciás-tengeren, elgyalogolni az Üveghegyig. S ott csak akkor nyitja ki a kaput a nagyszakállú öreg, ha elénekelnek neki egy dalt. A tizenkét fiú megtanult a dalból egy-egy sort, nem lesz ott hiba, ha odaállnak a várkapu elé, tizenketten el tudják énekelni az egészet.

(5)Na, nekiindult mind a két csapat, a Pácegresiek már a második elágazásnál összevesztek. Mit is mondott az apám? – ráncolta a homlokát a második gyerek – Jobbra vagy balra? Valamerre csak nekiindultak. De az egyik fiú ivócimborákat talált egy kocsmában, velük maradt, a másik lakodalmas nép közé keveredett, a harmadik elment zsoldosnak. Már csak

kilencen vagyunk – mondta dühösen a legidősebb, és eldobta a nehéz kalapácsot, amit rábízott az apja, és sorsára hagyta testvéreit. Sose jutottak el nem az Üveghegyig, az Óperenciás-tengerhez sem. De a Rácegresi gyerekek nem hagyták magukat. Tudták az utat, megbirkóztak éhséggel, szomjúsággal, felépítették a hajót, tépték őket viharok, szelek, de átjutottak a túlsó partra, ha valamelyikük megbetegedett, ápolták, aki elvesztette reményét, azt megvigasztalták – s egyszer csak ott álltak az Üveghegy előtt, a háromszázhatvanöt tornyú vár előtt. Nekifogtak énekelni, az első elénekelt az első sort, a második a másodikat, mikor a dal végére értek, újrakezdtek, harmadik éneklésre tudták mindannyian az egész dalt, énekeltek boldogan. A kapu kitért, ott álltak a nagyszakállú öreg előtt.

(6)Az alsórácegresi nagyszederfa alatt abbahagyta az öregember a mesélést. Mert amíg el nem felejttem, el kell mondanom, hogy ezt a mesét az alsórácegresi nagyszederfa alatt egy nagyszakállú öregember mesélte nekünk.

– És mi volt az élet titka? – kérdeztük tőle kórusban.

– Ezt kérdezték a fiúk is, de az öregember azt mondta nekik: „Hiszen már tudjátok!”

– Akkor legalább a dalt énekelje el – kértük ott a nagyszederfa alatt, de csak mosolygott –, csak jól jegyezzétek meg azt az egy sort – mondta.

Ebből gondoltam, hogy egyszer majd nekem is ott kell állnom az Üveghegy előtt, és el kell énekelnem azt az egy sort.

Most már, idők múltával azt is tudom, hogy arról szólt a mese, hogy a világban mindenkire rá van bízva valami. Valami nagyon fontos, amivel el kell jutni az Üveghegy elé, s aki az Üveghegy elé akar jutni, annak ismernie kell testvérét, anyját, nagyapját, tudnia kell, hogy az Üveghegy vára mindenki előtt nyitva áll, csak szeretet és tiszta szív kell hozzá. Most elmondok néhány történetet, a történelem fátyolán sejtelmesen átködlött, hátha segít benne, hogy tudd azt a sort, az Üveghegy előtt.

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Adj egy másik találó címet a történetnek!

.....

1	
---	--

2. Húzd alá, mi a történet műfaja!

levél, monda, népmese, műmese, regényrészlet, ismeretterjesztő szöveg

1	
---	--

3. Írd ki a sorszámát, hányadik bekezdések szólnak a történet keletkezési körülményeiről, a szerző saját élményéről!

.....

2	
---	--

4. Melyik bekezdés tartalmazza a történet tanulságát? Fogalmazd is meg a tanulságát 2-3 mondatban!

.....
.....

3	
---	--

5. Fogalmazd meg egy mondatban, miért kellett a fiúknak a dalból egy-egy sort megtanulniuk?

.....
.....

2	
---	--

6. Írjál egy-egy példát a történetből a mesés elemekre!

állandó mesekezdet:

meseszám.

mesés helyszín:

erőpróba:

a jó és a rossz ellentéte:

5	
---	--

7. A történet mesélését abbahagyta az öregember (5. bekezdés). Fejezd be 3-4 mondattal a Rácegresi és Pácegresi fiúk további sorsát! Ügyelj arra, hogy megvalósuljon a mesei igazságszolgáltatás! Használj mesei záró fordulatot is!

.....
.....
.....
.....

4	
---	--

8. Készítsd el a történet vázlatát a hat bekezdése alapján!

- 1) Ezt érlelik a gyerekkorban hallott történetek.
- 2) Rácegresiék családja ilyen volt.
- 3) Ez kell az élethez Pácegresi szerint.
- 4) Ilyen az öreg, akinek el kell énekelni a dalt.
- 5) Ilyen Pácegresiék családja.
- 6) Ennyi gyermeke van mind a két családnak.
- 7) Ez a testvér dobta el a kalapácsot és hagyta sorsára a többieket.
- 8) Ebből van 365 darab a várnak.

Megoldás:.....

11. A két kép közül melyik hasonlít arra, ahogy elképzelted a nagyszakállú öregembert?
Válaszod indokold 2-3 összefüggő mondatban!

2	
---	--

Összesen

40	
----	--

Helyesírási feladatok (40 pont)

1. Jelöld, hogy hol a helyük a megadott tulajdonneveknek a névsorban a betűrendbe sorolás szabályai szerint! Írj csillagot oda a névsorba, ahová a nevet beillesztenéd!

4	
---	--

Besorolandó név	Névsor
Rácegresi	Rácegrespuszta, Rácekeve, Rácváros
Óperenciás-tenger	Olaszország, Ópusztaszer, Ormánság,
Pácegresi	Pápai, Pintér, Pókai
Üveghegy	üveges, üvegfűvő, üvegház

2. Mi lesz belőle? Attól függ, hogy milyen mássalhangzóval egészítjük ki. Írj mindegyikhez egy-egy példát!

4	
---	--

me_

Rövid, egyjegyű
 mássalhangzóval:.....
 Hosszú, egyjegyű
 mássalhangzóval:.....
 Rövid, kétjegyű
 mássalhangzóval:.....
 Hosszú, kétjegyű
 mássalhangzóval:.....

3. Melyik oszlopban van helyesen írt szóalak? Az elsőben (1.), a másodikban (2.) vagy mindkettőben (x)?

1	2	Tipp (1 vagy 2 vagy X)
nagyjából	eljutnotok	
nagyszakálú	valamelyikük	
rejtelmek	sejtelmesen	
zörej	tengelyen	

veszélj	sekély	
dühössen	befejez	
helytelen	amelyet	
selymesen	tejjesen	

8 pont	
--------	--

4. Írd le a rövid magánhangzóval írandó hat szó sorszámát a hatos lottóban!

u/ú	1. t...rista	2. tan...	3. od...	4. ...rak
ü/ű	5. der...	6. men...	7. m...zli	8. t...rés
i/í	9. d...cséret	10. sz...nes	11. zs...radék	12. s...el

.....

6	
---	--

5. Egészítsd ki a következő szólásokat, közmondásokat a megfelelő mássalhangzóval!

E.....et mondok, kettő le..... belőle.

Ro..... fát tesz a tűzre.

Neki áll fe.....ebb.

Mással kaparta.....a ki a gesztenyét.

A rövide.....et húzza.

Egyszer hopp, má.....or kopp.

Idegen to.....akkal ékeskedik.

Megadjuk háromnak a jelentését.

Írd a betűjelet a megfelelő szólás után!

A) Valaki csínytet tesz, helytelenséget követ el.

B) Valakinek változó a szerencséje.

C) Rosszabbul jár, vesztes marad a viszályban, a vetélkedésben.

11	
----	--

6. Az egy csoportba tartozó mondatok közül melyikben nincsen helyesírási hiba? Tegyéél x-et a hibátlan mondat mögé!

3	
---	--

a)

Jöjjön és lőjjön!	Jöjjön és lőjön!	Jöjjön és lőjjön!
-------------------	------------------	-------------------

b)

Félix-szel küld el a levelet, ne postázd!	Félixxel küldd el a levelet, ne postázd!	Félixszel küldd el a levelet, ne postázd!
---	--	---

c)

A lapályon néhány szegfű tűnt elő a fűből.	A lapájon néhány szegfű tűnt elő a fűből.	A lapályon néhány szegfű tűnt elő a fűből.
--	---	--

7. Írd le elválasztva a mondatot!

Az alsórácegresi nagyszederfa alatt hirtelen abbahagyta a nagyszakállú öregember a mesélést.

.....
.....

4	
---	--

40	
----	--

80	
----	--

Készítette: dr. Alkonyiné Pethő Zsuzsanna

Mammel Diána(egyetemi hallgató)

